

Asia: OM 15/41/2016

Mietintö ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne mietinnöstä ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

F-Secure Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua tiedustelutoiminnan valvontaa koskevasta lakiesityksestä.

F-Secure on seurannut siviili- ja sotilastiedustelulakien valmistelua tiiviisti ja osallistunut vuosina 2015-2017 Elinkeinoelämän keskusliiton johtaman seurantaryhmän toimintaan. Valvontalain valmisteluun emme ole osallistuneet.

Suomalaiseen julkisen vallan käyttöön kuuluu, että viranomaisen toimintaa ja toimivaltaa raamittavat lait ja niiden tulkinnot ovat julkisia. Demokratian kannalta on tärkeää, että päätöksiä tehdessään päättäjät ja heitä tehtäviinsä valitsevat äänestäjät ovat tosiasiallisesti informoituja siitä, miksi ehdotetut lait on kirjoitettu siten kuin ne ovat, miten niitä on tarkoitettu tulkittavaksi ja että lain tarkoitus ei käänny ennakoimattomalla tavalla pääläelleen tulkintatavan muutoksen seurauksena. Käytännön syistä kuitenkin toimivaltuuksien käyttöön liittyvät seikat ovat salaisia eikä niitä voida avata "ulkopuolisille". Uhkakuvat, yhteiskunnat ja infrastruktuuri kuitenkin muuttuvat ja on oletettavaa että toimivaltuuksia tulee aika ajoin tarkastella uudestaan käytännön kokemusten kautta. Tämä muodostaa vaikeasti ratkaistavan yhtälön, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan puolueeton, uskottava, avarakatseinen ja toimiva taho.

Yhdymme EK:n lausunnossa nostettuihin havaintoihin tiedusteluvaltuutetun resursoinnista ja tehokkuudesta, tuomioistuinten lupaharkinnan laillisuusvalvonnasta, yritysten oikeusturvakeinoista, valvontatoimen julkisuudesta sekä tiedustelua koskevan lainsäädännön toimivuuden seurannasta.

Näiden lisäksi haluamme korostaa, että valvontatoimen avulla on luotava menettelyt, jolla tiedusteluyhteisöön sisäpiiriläisenä kuuluvat henkilöt voivat välttää rangaistuksen pelkoa saattaa

valtuutetun tietoon ja toimenpideharkintaa varten huoliaan toiminnan mahdollisesta lainvastaisuudesta. Koti- ja ulkomaisten ikävien esimerkkien perusteella on syytä olettaa, että suljetut tiedusteluyhteisöt ovat taipuvaisia kehittämään omavaltaisia tulkintoja toimintaansa ohjaavista laeista tai jopa aktiivisesti rikkovat lakeja mikäli on nähtävissä että paljastumisen ja seuraamusten vaara on mitätön. On tärkeää, että toimivaltuuksien käytölle ja päätöksentekoprosessille luodaan valvontamekanismin kautta uskottava vastavoima, jonka avulla lainrikkomukset paitsi paljastetaan myös pitkälti ennaltaehkäistään. Sisäisen ja ulkoisen valvonnan pettäessä tyytymättömille ja toiminnan eettisestä ja laillisesta perustasta huolestuneille ei jäisi muita keinoja kuin omantunnon äänen vaimentaminen tai tietojen vuotaminen. Molemmat vaihtoehdot olisivat katastrofaalisia, ensin mainittu johtaisi kulttuurin rapautumiseen, jälkimmäinen romauttaisi tiedustelun suorituskyvyn. Suomalaisen tiedustelun perustehtävän ja kansalaisten luottamuksen kannalta olisi kestävämpiä, mikäli nyt luotava järjestelmä ei olisi paitsi itseään valvova myös itseään korjaava.

Kehotamme myös perehtymään sotilas- ja siviilitiedustelusta ehdotettuihin lakeihin antamiimme lausuntoihin.

Koivunen Erka
F-Secure Oyj - CISO Office